

HANDWOERTERBUCH DER KRIMINOLOGIE. Begründet von Alexander Elster und Heinrich Lingemann in völlig neu bearbeiteter zweiter Auflage herausgegeben von Professor Dr. iur. Rudolf Sieverts und Prof. Dr. iur. Dipl. Psych. Hans Joachim Schneider. 2. Band, Lieferung 5/6, S. 321—458. Walter de Gruyter & Co. — Verlag. Berlin, 1971.

Са извесним закашњењем приказујем свеску 5/6 друге књиге овог јединственог лексикона криминологије. Разлог томе је што сам ову свеску примио доста касно, а уз то сам очекивао и последњу свеску друге књиге. Међутим, очигледно је да се издавачка кућа Walter de Gruyter & Co. код издавања овог дела бори са знатним тешкоћама. Но, потребно је пожелети да она истраје у својим напорима, јер предаје јавности једно значајно дело од велике вредности за криминологију*).

У овој свесци завршено је излагање о проституцији, док даљи садржај чине студије о психијатрији наиме о психопатологији и вештачењу и о психологији злочина. тј. о криминалној психологији. По свему судећи казивање о криминалној психологији није окончано и његов крај презентираће нам следећа свеска.

1. О проституцији пише Рајнхард Редхарт (Reinhard Redhardt). Прве странице његовог излагања посвећене су одређивању појамних граница и дефиницијама проституције, њеној суштини и њеним појавним формама. Аутор истиче да и данас под *проституцијом* подразумевамо подавање по навици сопственог тела ради полног сношаја или других сексуалних радњи у циљу привређивања. Одмах после овог срећемо и многе варијације ове и овакве дефиниције. Полазећи од разликовања женске и мушке проституције, аутор нас упознаје с њеним прошлим и савременим појавним формама и особеностима.

После прегледног и сажетог историјског осврта о настанку и развоју проституције аутор се бави психолошким аспектом и социолошком проблематиком проституције. Под лупом психологије налазе се питања о менталитету проститутке, о њиховој типологији с обзиром на карактер и о психологији личности споредних лица која учествују у проституцији као занату. Социолошки захвати су бројнији и односе се на друштвене претпоставке за настанак и постојање проституције, као и на положај проституције и проститутисаних лица у конкретним друштвеним структурама и областима.

Посебно место је дато криминолошком и правно-административном проблему у вези са проституцијом. Размотрена су питања о међузависности криминалитета и блуда по занату, као и о криминогености проститу-

(*) В. раније приказе, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 5—6, 1969, с. 692—694. и бр. 3—4, 1970, с. 400—402.

ције, проститутки и других лица. Код правно-административних анализа посреди су смисао, сврха и значај важећих закона и других прописа у односу на преживело и прихватљиво у вези са савременим схватањима о проституцији. Аутор је у свему овом руковођен ставом да проституција није злочин и да проститка није преступница. На крају излагања налази се користан попис литературе, која омогућава даље проучавање проблематике о проституцији.

2. У раду о психијатрији, који је написао Хелмут Ерхарт (Helmut Ehrhardt), реч је о судској психијатрији, наиме о психопатологији и вештачењу. Њен појам је одређен тако што је истакнуто да се она бави психичким обољењима, поремећајима или сметњама под углом њиховог стварног или могућег дејства у разним областима права. Што се тиче вештака и његовог вештачења, он се овде не може ограничити само на дијагнозу какву даје на клиници, већ мора да се изјасни и о одређеним правно релевантним „способностима“, наиме о способности за виност, о пословној способности, о способности за привређивање итд. Одмах после овог аутор је лепо и садржајно изложио повезаност судске психијатрије са криминологијом и кривичним правом. Посебна пажња је посвећена појму болести, који је најчешћи разлог многих неслагања између лекара и судија. О болести в. и одвојен чланак у првој књизи овог лексикона с. 482—496.

Други део рада посвећен је симптомима и синдромима. После краћег увода, генетског аспекта и прилаза биологији и патологији сазревања срећемо се са телесно основаним психичким поремећајима. Посебно су изложене ендogene или кориштогене психозе, психопатије, неурозе, ненормалне реакције, понашања са обележјем појуде за алкохолом, опојним дрогама и др. и поремећајима сексуалног понашања. Ваља истаћи да сва излагања имају на уму тесну повезаност разматраних питања с криминологијом и кривичним правом, те је тако отклоњена могућа једностраност виђења и решења.

Под особеним насловом аутор је веома пажљиво обрадио проблематику о доношењу суда о способности за виност, којом приликом говори и о слободи и одговорности, као и о критеријумима за укидање или смањење способности за виност. На крају аутор се бави и питањима лечења и правног поступка, задржавајући се и на мерама превенције и на мерама поправљања и заштите. Нашу пажњу привлачи и изванредно богат списак литературе.

3. Криминална психологија или психологија злочина је схваћена као део судске психологије, о овој в. прву књигу лексикона с. 205—231. Што се тиче саме дефиниције истакнуто је да се у литератури срећу многа разликовања. Тако аутор износи и властито мишљење, имајући у виду међусобну повезаност учиниоца, жртве и друштва, да су питања криминалне психологије: психологија настанка кривичног дела, психологија предупређивања кривичног дела, психологија законодавца и органа правосудја, психологија реакције на кривично дело и психологија повратног дејства реакције на преступника. Његова сажета дефиниција била би да је криминална психологија психологија учиниоца и група учинилаца, жртве и узрока криминалитета у друштву и друштва које кажњава као и његових представника у кривичном законодавству и кривичноправној пракси. После овог следи историјски осврт у коме су изнесени зачеци криминалне психологије, њене теорије и утицаји, као и методи рада. Осврт се завршава критиком историјског развоја ове гране психологије и једним пописом литературе.